

चम्पक

चम्पकःसुकुमारश्चसुरभिःशीतलश्चसः ।
चाम्पेयोहेमपुष्पश्चकाञ्चनःषट्पदातिथिः ॥

Campaka, Sukumara, Surabhi, Sitala, Campeya, Hema Puspa, Kancana are its synonyms.

एतस्य कलिकागन्धफलोतिकथिताबुधैः ॥

Its kalika is like gandha phala.

चम्पकःकटुकस्तिक्तःकषायोमधुरोहिमः ।
विषक्रिमिहरः कृच्छ्रकफवातास्रपित्तजित् ॥ (Bpn)

It is katu, tikta, kashaya, madhura in rasa, hima in veerya, cures visha, krmi, krcchra alleviates vitiation of kapha, vata, asra and pitta.

चम्पकःकटुस्तिक्तःशिशिरोर्दाहनाशनः ।
कुष्ठकण्डूव्रणहरोगुणाढ्योराजचम्पकः ॥ (Rjn)

Campaka is katu, tikta in rasa, sisira in veerya, cures daha, kustha, kandu, vrana.
Raja campaka is more effective (gunadhya).

पुष्प

चम्पकंरक्तपित्तघ्नंशीतोष्णकफनाशनम् ॥ (सु.सं)

Campaka is sitosna in veerya, cures raktapitta, alleviates vitiation of kapha.

चाम्पेयंकुसुमंशीतकषायंस्वादुपाकिच ।

कफपित्तहरंतद्वत्पुन्नागस्यचसम्भवम् ।। (शो.नि)

Campeya kusuma is kashaya in rasa, sita in veerya, svadu in paka, alleviates kapha, pitta and similar is for punnaga.

सुवर्णचम्पश्चोक्तः शीतलस्तिक्तकः कटुः ।
तुवरोमधुरोवृष्योहृद्यश्चैवसुगन्धिदः ।
भ्रमराणांघातकरोदाहपित्तकफापहः ।
रक्तदोषंमूत्रकृच्छं वातंकुष्ठंविषंतथा ।।
कृमिकण्डूव्रणांश्चैवनाशयेदितिकीर्तितम् । (Nir)

Suvarna campaka is tikta, katu, tuvara madhura in rasa, sitala in veerya, vrshya, hradya, sugandhi, bhramaranam aghataka (attracts bees), cures daha pitta kapha hara, rakta dosha, mutrakrcchra, vata, kustha, visha, krmi, kandu and vrana.

चम्पकभेद

श्वेतस्तुचम्पकःप्रोक्तोनागादिश्चम्पकस्तथा ।
सुल्तानचम्पकश्चान्योनीलश्चभूमिचम्पकः ।।

Sveta campaka, Nagadi campaka, Sultana campaka, Nila campaka and Bhumi campaka are its types.

श्वेतादिचम्पकगुणाः

श्वेतस्तुचम्पकःप्रोक्तःसरस्तिक्तःकटुस्मृतः ।
तुवरोष्णः कुष्ठकण्डूव्रणशूलकफापहः ।।
वातंचोदररोगञ्चऽऽध्मानंचैव नाशयेत् ।

नागनामाचम्पकस्तुवर्णश्चोष्णःकटुःस्मृतः ।।

व्रणरोपणकरीचचक्षुष्यःकफवातहा ।
वस्त्वंतरस्यसंयोगादग्निस्तम्भकरोमतः ॥
भूमजश्चम्पकश्चोष्णःकटुः शोथरुजापहः ।
गलगण्डं व्रणञ्चैव नाशयेदितिकीर्तितम् ॥ (Nir)

Sveta campaka is Sara, Tikta, Katu, Tuvra in rasa,
Usna in virya, Kustha kandu vrana sula kapha hara,
Vata, Udara, Adhmana nasana.

Naga campaka is Varnya, Usna in virya, Katu in rasa,
Vrana ropana karaka, Caksushya, Kapha vata hara, and
Stambhakaraka.

Bhu campaka is Usna in virya, Katu in rasa, Sotha ruja
hara, Gala ganda vrana nasana.